

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Департамент освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»
Аріельський Університет, Аріель, Ізраїль
Міжнародна академія екології і здоров'я, м. Вільнюс, Латвія
Навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти Вінницької області
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»
Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова
Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова
Вінницьке міжрегіональне вище професійне училище
Європейська асоціація науки і освіти, м. Берлін, Федеративна республіка Німеччина
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»
КВНЗ «Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»
Вінницький обласний краєзнавчий музей

ДИСКУРС ЗДОРОВ'Я В ОСВІТІ: ФІЛОСОФІЯ, ПЕДАГОГІКА, АНТРОПОЛОГІЯ, ПСИХОЛОГІЯ

МАТЕРІАЛИ

**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ ПРИСВЯЧЕНОЇ 120 РІЧНИЦІ З ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ ОЛЕКСАНДРОВИЧА БЕРНШТЕЙНА**

(16-17 вересня 2016 року, м. Вінниця)

Том 2

**HEALTH DISCOURSE IN EDUCATION: PHILOSOPHY,
EDUCATION, ANTHROPOLOGY, PSYCHOLOGY
materials of the all-Ukrainian scientific-practical conference with international
participation dedicated to the 120th anniversary since the birth of
BERNSHTEIN MYKOLA OLEKSANDROVYCH
(September 16-17, 2016), Vol. 2**

Вінниця, 2016

УДК 37.013:378.046.4(063)

ББК 74.58я43

Д 48

Дискурс здоров'я в освіті: філософія, педагогіка, антропологія, психологія: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 120 річниці з дня народження Миколи Олександровича Бернштейна (16–17 вересня 2016 р.): в 3 т. / Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Комунальний вищий навчальний заклад «Вінницька академія неперервної освіти», Міжнародна академія екології і здоров'я, м. Вільнюс, Латвія, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; за заг. ред. М.Б. Євтуха та В.М. Федорця. – Вінниця: ТОВ "Планер", 2016. – 198 с.

Т. 2. – 198 с.

Health Discourse in Education: Philosophy, Education, Anthropology, Psychology: materials of the all-Ukrainian scientific-practical conference with international participation dedicated to the 120th anniversary since the birth of Mykola Bernstein (September 16-17, 2016): in 3 volumes / Ministry of Education and Science of Ukraine; the National Academy of Educational Sciences of Ukraine; Public Higher Educational Establishment «The Academy of Continuing Education»; International Academy of Ecology and Health, Vilnius, Latvia; Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University; general edition of M. Yevtukh and V. Fedorets. – Vinnytsya: Ltd. "Glider", 2016. – 198. Vol. 2.

У збірнику висвітлюється широкий спектр освітніх питань збереження здоров'я (духовного, тілесного, психологічного), а також аналізується проблематика професійної підготовки, філософії та історії освіти. Розшиюються і поглиблюються уявлення про внесок М.О. Бернштейна в світову науку та визначаються шляхи до використання здобутків ученого в педагогічній теорії та практиці. Актуалізується проблематика розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителя фізичної культури та інших категорій освітян в умовах неперервної післядипломної освіти, а також аналізуються питання методології і стратегій освіти, її інноваційних трансформацій та інклюзії. Представляються роботи з проблематики освітнього менеджменту, екологізації, психологізації й антропологізації освіти. У контексті здоров'язбережувального дискурсу репрезентуються освітні питання біомеханіки, психології, рекреації, реабілітації, морфофізіології, психофізіології, нейрофізіології, патопсихології, дефектології, медіаосвіти та використання інформаційно-комунікативних технологій. Аналізується зміст і значимість трансферу медико-гігієнічних та психофізіологічних знань для формування інтелектуальної основи педагогіки здоров'я.

Рекомендовано науковцям, викладачам, методистам, вчителям, освітнім менеджерам, психологам, студентам, тренерам, соціальним працівникам – усім, хто цікавиться проблематикою збереження здоров'я Homo Educandus та актуальними питаннями вищої і середньої освіти.

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницької академії неперервної освіти (Протокол № 9 від 30 листопада 2016 року)

Матеріали подані в авторській редакції. Редакція не несе відповідальності за зміст текстів і не завжди поділяє думки їх авторів.

ISBN 978-617-7330-10-2

© Колектив авторів

© ТОВ фірма "Планер"

Дослідження американського Національного інституту сім'ї та масмедіа показало, що в середньому американська дитина бачить 40 тисяч рекламних роликів на рік, а трирічні діти вже впізнають логотипи брендів.

Агентство «Кідс Маркет Консалтинг» залучивши фахівців у галузі психології, педагогіки та медицини, провело опитування дітей віком від 4 до 13 років для вивчення їхнього способу життя і споживчої поведінки. З'ясовано, наприклад, що половина дітей (43%) воліють отримувати інформацію про нові продукти, рекламні акції, прем'єри фільмів та мультфільмів з телевізійної реклами та мережі Інтернет, не враховуючи досить високий рівень маніпуляції та надання недостовірної інформації в ній.

У сучасних соціокультурних умовах українського суспільства надзвичайно важливим є формування в молодого покоління знань, умінь і навичок позитивно спрямованої поведінки. Однак сьогодні серед української молоді досить поширеними є тенденції девіантної поведінки, пов'язані, в першу чергу, з безконтрольним вживанням тютюнових, алкогольних виробів та з веденням ранніх, та небезпечних статевих стосунків. Наслідком цього є недостатня сформованість у молоді України поведінкових установок позитивно спрямованої поведінки.

Зростання негативних поведінкових тенденцій у підлітковому середовищі, а також недостатня ефективність використаних методів та засобів соціально – педагогічної роботи призводить до необхідності пошуку нових засобів впливу. Сьогодні особливо актуальним є застосування соціальної реклами – ефективного засобу впливу на формування поведінки молоді особистості.

Отже, сучасне суспільство вже не може існувати без реклами, адже вона стала невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Підлітки – це особлива група споживачів, які психологічно не захищені від впливу реклами. Рекламні корпорації використовують не лише можливості показати продукт, а й аналізуючи дитячу психологію впливають на емоції, нав'язують товар, наприклад: чіпси, кока-кола, які впливають шкідливо на здоров'я підлітків.

Саме тому нашій державі необхідно удосконалювати закони щодо сприяння розвитку соціальної реклами, що відповідає суспільним нормам і соціальним очікуванням, ґрунтується на системі загальнолюдських цінностей та є ознакою соціалізованості особистості.

СИНДРОМ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» ПЕРСОНАЛУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЙОГО ПРОФІЛАКТИКА

Кравчук Лариса Володимирівна – старший викладач кафедри методики та психології дошкільної і початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

***Анотація.** Стаття висвітлює проблему синдрому професійного вигорання. Проаналізовані дослідження щодо даного явища, розкрито основні*

прояви «вигорання» та чинники професійного вигорання, способи його профілактики.

Ключові слова: стрес, еустрес, дистрес, стресор, професійний стрес, професійне вигорання.

Аннотація. Стаття освещает проблему синдрома профессионального выгорания. Проанализированы исследования по данному явлению, раскрыты основные проявления «выгорания» и факторы профессионального выгорания, способы его профилактики.

Ключевые слова: стресс, эустресс, дистресс, стрессор, профессиональный стресс, профессиональное выгорание.

Актуальність проблеми. Життя людини в сучасному світі супроводжує велика кількість несприятливих зовнішніх впливів, які викликають неспецифічні реакції організму – стреси. Як зазначає Ю. І. Александров, «стрес став одним з наймодніших медико-психологічних діагнозів. Цей діагноз ставиться людині, коли у неї в особистому житті, в побуті або на виробництві виникають будь-які проблеми, які призводять до погіршення її психічного і фізичного здоров'я» [5, с. 331]. За теорією Г. Сельє до стресу відносяться реакції організму на будь-які досить сильні впливи середовища, якщо вони запускають низку загальних процесів за участю кори надниркових залоз. Говорячи про неспецифічний адаптивний синдром, учений виокремлював дві його форми: стрес корисний – еустрес і шкідливий – дистрес [2]. Як показало наше дослідження, стрес частіше сприймається в суспільстві як негативне явище. Із опитаних нами 237 педагогів, 138 (це склало 58 відсотків) однозначно зазначили, що стрес – це погано завжди; 32 педагоги (14%) сказали, що стрес може справити на людину як позитивний, так і негативний вплив; 67 педагогів (що становить 28 відсотків) висловили своє ставлення до стресу як позитивне.

Останнім часом психологи все частіше звертають увагу на актуальність проблеми професійного стресу та синдрому професійного вигорання персоналу в організаціях, установах, на підприємствах. На думку А. Ленгле [3], це явище стало «типовим феноменом нашого часу».

Метою дослідження є розкриття чинників професійного вигорання та способів його профілактики.

Виклад основного матеріалу. Професійний стрес – комплекс явищ, пов'язаних з підвищеними вимогами до адаптаційних ресурсів людини і їх деструктивними наслідками під впливами чинників, властивих як конкретній трудовій ситуації, так і професійному життю людини в цілому [2, с. 76]. Спочатку фахівці ставились до вигорання як до «плати за співчуття», але згодом почали трактувати його як «хворобу комунікативних професій». У професійній діяльності людина може переживати різні види стресу. Так, інформаційний стрес виникає у разі інформаційних перевантажень; причиною емоційного може стати постійне емоційне перенапруження; комунікативний стрес пов'язують з проблемами професійного спілкування. Професійний стрес – це неоднозначне явище. Через переживання стресових станів людина

перевіряє себе «на стійкість», розвиває адаптаційні властивості свого організму до оточуючого середовища. Разом з тим, тривале перебування в екстремальних умовах веде до дистресу. За ним криється синдром професійного вигорання – стан розумового, душевного і фізичного виснаження людини, що виникає в результаті виконання нею своїх професійних обов'язків. А. Пайнз і Е. Аронсон [7] розглядають професійне вигорання як ознаку перевтоми, що може зустрітися в будь-якій професії і, навіть, за її межами (наприклад, при виконанні хатньої роботи). На думку А. Ленгле, у разі синдрому професійного вигорання, індивід не переживає персональних цінностей в своїй професійній діяльності, мотивована не самою справою, якій служить, а побічними цілями, такими, наприклад, як кар'єрні устремління, зарплата чи соціальне прийняття. При цьому до об'єктів здійснюваної ним діяльності є байдужим. «Той, хто більшу частину часу зайнятий речами, які він робить неохоче, не бере участь серцем у справі або не відчуває радості від процесу, той повинен очікувати, що рано чи пізно у нього виникне професійне вигорання» [3, с. 16].

Відчуття постійної втоми, брак енергетичних сил, натхнення виконувати свої професійні обов'язки, загострення хвороб, небажання йти на роботу, спілкуватися з колегами, клієнтами, пацієнтами – такими є основні прояви «вигорання». Враховуючи рівень прояву симптомів, В. Є. Орел [4] запропонував таку структуру вигорання: макрорівень, або індивідуально-психологічний, при якому переважають емоційні симптоми; мезорівень, на якому проявляються міжособистісні симптоми – домінують мотиваційні порушення; макрорівень, або інакше – організаційний рівень, вершину якого утворюють когнітивні симптоми.

Г. Дж. Фройденбергер зазначав, що вигорання – «це не той стан, який краще ігнорувати» [6, р. 205]. І, не дарма. Адже чим вищий рівень вигорання, тим людині важче відновити свої життєві та професійні ресурси.

Зняти виробничу напругу, підвищити професійну мотивацію, відновити витрачену енергією можна за допомогою профілактичних заходів. Організаційні: створення атмосфери взаємодопомоги, взаємопідтримки в колективі; допомога співробітнику у розкритті його творчого потенціалу, підвищенню відчуття самоефективності, нарощуванні професійних якостей; проведення різноманітних заходів: семінарів, тренінгів, майстер-класів, вебінарів, спрямованих на попередження чи подолання вигорання; «зниження рутинності» шляхом організації культурних заходів, які дозволяють на деякий час відволіктися і відпочити від робочих моментів. Особистісні: оволодіння прийомами релаксації, візуалізації, ауторегуляції, самопрограмування; відхід від непотрібної конкуренції; зміна ціннісних пріоритетів, установки у ставленні до життя; ведення здорового способу життя [1].

На думку А. Ленгле, «до того часу, поки хтось із радістю і цікавістю працює над чимось і може відчувати пов'язані з цим позитивні переживання, він не піддається небезпеці вигоріти» [3, с. 16]. Попередити синдром професійного вигорання допомагають навички самоаналізу, самоконтролю. Наприклад, час від часу необхідно ставити питання до самого себе на кшталт: для чого я це роблю? Що мені це дає? Чи подобається мені те, що я роблю? Чи

подобається мені тільки результат, або також і процес? Що я отримую від процесу? Чи охоче я включаюсь у нього? Захоплює він мене? Чи хочу я присвятити цьому життя? [3, с. 15].

Висновки. Синдром професійного вигорання – це не вирок. Попередити його або вийти цього стану – в силах кожної людини. У подальших дослідженнях хочемо приділити увагу і докладніше ознайомитися з методами гармонізації психофізичного стану.

Список використаних джерел

1. Бусовикова, О. П. Исследование формирования синдрома эмоционального выгорания в профессиональной деятельности социальных работников / О. П. Бусовикова, Т. Н. Мартынова // Сибирская психология сегодня: Сборник научных трудов. – Вып. 2. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2003. – 410 с.
2. Леонова, А. Б. Комплексная стратегия анализа профессионального стресса: от диагностики к профилактике и коррекции // Психологический журнал. – 2004. – № 2. – С. 75 – 85.
3. Лэнгле, А. Эмоциональное выгорание с позиций экзистенциального анализа / А. Лэнгле // Вопросы психологии. – 2008. – № 2. – с. 3 – 16.
4. Орел, В. Е. Феномен «выгорания» в зарубежной психологии. Эмпирические исследования / В. Е. Орел // Психологический журнал. – 2001. – №1. – С. 16 – 21.
5. Психофизиология: Учебник для вузов / Под ред. Ю. И. Александрова. – СПб. Питер, 2007. – 464 с.
6. Schaufeli W. B. Burnout: 35 years of research and practice / Wilmar B. Schaufeli, Michael P. Leiter, Christina Maslach // Career Development International. – Vol. 14. – No. 3. – 2009. – P. 204 – 220.
7. Pines A., Aronson E. Career burnout. Causes and cures. N.Y.: The Free Press. 1988.

АНАЛІЗ ЙМОВІРНІСНИХ АСПЕКТІВ ПРОГНОЗУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ЯК УМОВА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ

Кузьменко Юлія Володимирівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти».

Кузьменко Володимир Михайлович – студент спеціальності «Практична психологія» КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти».

***Анотація.** З психологічних позицій аналізується проблематика ймовірного прогнозування майбутнього як діяльній складовій попередження конфліктів. Визначаються методологічні підходи до використання уявлень про вказану проблему для удосконалення професійної і здоров'язберезувальної компетентностей практичного психолога, а також для ефективного попередження конфліктів у освітніх і соціальних практиках.*

***Ключові слова:** стрес, адаптація, конфлікт, антиципація, ймовірнісне прогнозування майбутнього, професійна компетентність психолога.*

***Анотация.** С психологических позиций анализируется проблематика вероятностного прогнозирования будущего как деятельность составляющая предупреждения конфликтов. Определяются методологические подходы для*

ЗМІСТ (ТОМ II)

Вдячність меценатам.....	4
Передмова	5

РОЗДІЛ IV. Інноваційні трансформації освіти та трансфер медико-гігієнічних і біологічних знань як інтелектуальна основа збереження здоров'я в умовах культурно-освітнього простору (продовження).....	8
--	----------

1. <i>Руденко С. А., Киричук В. О.</i> Особливості формування здоров'я дітей шкільного віку під впливом медико-психолого-педагогічних факторів	8
2. <i>Савченко В. А.</i> Розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителя фізичної культури.	16
3. <i>Салтановська Н. І.</i> Розвиток здоров'язбережувальної компетентності учнів у процесі навчання математики.....	18
4. <i>Тімакова А. В.</i> Коучинг як інноваційна технологія підвищення ефективності педагогічного процесу.	21
5. <i>Ткаченко Ю. М.</i> Здоров'язбережувальні технології – важлива ознака сучасного уроку.	23
6. <i>Ткачук Г. С.</i> Автодидактичні передумови та важелі активізації позааудиторної самостійної роботи студентів.	25
7. <i>Успенська В. М., Панченко С. М.</i> Науково-методичний та психолого-педагогічний супровід здоров'яспрямованої діяльності педагогів та навчальних закладів освіти Сумщини.....	27
8. <i>Хатунцева С. М.</i> Педагогічне самовдосконалення в контексті здоров'язбережувального дискурсу.....	34
9. <i>Циплюк А. М.</i> Інноваційний простір підготовки майбутніх вихователів до створення здоров'язбережувального середовища у дошкільному навчальному закладі.....	37
10. <i>Шварп Н. В.</i> Феномен психологічного клімату в андрогогічній практиці професійного вдосконалення викладачів вищих медичних та фармацевтичних закладів.....	39
11. <i>Штифурак В. Є.</i> Проблема репродуктивного здоров'я студентської молоді в контексті формування здоров'язбережувальної компетентності....	40
12. <i>Ярошенко О. Г.</i> Научно-исследовательская деятельность как способ преодоление формализма в усвоении знаний обучающихся.....	44

РОЗДІЛ V. Історичний та правовий виміри збереження здоров'я Homo Educandus.....	48
--	-----------

1. <i>Грущенко М. М., Лесяк Л. М.</i> В серцях з олімпіадою.....	48
2. <i>Києнко-Романюк Л. А.</i> Сучасний огляд радянської дійсності у сфері літнього відпочинку та оздоровлення дітей (20-30-ті роки XX століття).....	53

3. Корогод Л. П. З історії запровадження здоров'язбережувальних заходів на підприємствах Катеринославщини-Дніпропетровщини у 1920-30-х роках.....	57
4. Корсак К. В., Корсак Ю. К. Нооісторія України як новий засіб протидії війни ХХІ століття.....	60
5. Краснов В. В., Юрковська Л. Г. Окремі юридичні проблеми збереження здоров'я в освітньому процесі.	63
6. Лесик Г. В. Декомунізація соціально-гуманітарного блоку дисциплін у ВНЗ: історичний аспект.	66
7. Лутаєва Т. В. Роль В. Фавра в організації санітарної освіти у 2-й половині ХІХ та на початку ХХ століть....	68
8. Меленець Л. І. Оздоровлення дітей влітку в дошкільних закладах України (50-60 рр. ХХ ст.).	70
9. Черпак Ю. В. Олександр Костянтинович Анохін: сторінками біографії.....	74

РОЗДІЛ VI. Теорія і практика освітнього менеджменту здоров'я Homo Educandus..... 79

1. Матвійчук О. Б. Формування виховного простору школи на основі гуманістичних цінностей.....	79
2. Мешко Г. М., Палагній Т. І. Управління навчально-виховним процесом у загальноосвітніх навчальних закладах на засадах здоров'язбереження.....	81
3. Рожнова Т. Є. Управлінський аспект збереження здоров'я в освітньому процесі.....	86
4. Сіданіч І. Л. Актуальні аспекти розвитку духовно-моральної компетентності в умовах сучасного університету.....	88

РОЗДІЛ VII. Інклюзія як гуманістична складова європоцентричних трансформацій освіти..... 90

1. Каменищук Т. Д. Світоглядні та аксіологічні аспекти використання інклюзивного підходу для формування здоров'язбережувальної компетентності вчителя фізичної культури	90
2. Кравець Н. П. Здоров'язберігальний режим та читацька діяльність розумово відсталих учнів на уроках літератури.	94
3. Міщенко Н. М. Використання інтелектуальних традицій дефектології як методологічної основи формування стратегій інклюзивної освіти та збереження здоров'я дітей з особливими потребами.....	97
4. Портянко В. П. Виховання молодших школярів з особливими освітніми потребами засобами краєзнавчого спрямування.	99
5. Семак С. М. Модель організації інклюзивного навчання: здоров'язбережувальний аспект.	101

РОЗДІЛ VIII. Психологізація і антропологізація освіти як людиномірний європоцентричний шлях збереження здоров'я Homo Educandus та розкриття творчого потенціалу учасників освітнього процесу.....	103
1. <i>Адамчук Л. Л.</i> Антропологічні аспекти психологізації освіти в контексті удосконалення професійної компетентності практичного психолога.....	103
2. <i>Андросович К. А.</i> Забезпечення інтерактивної підтримки процесу соціалізації одарованих старшокласників в інтернет-середовищі.....	106
3. <i>Грубі Т. В.</i> Поняття «перфекціонізм особистості» в соціально-психологічній парадигмі.....	109
4. <i>Захаревич Н. В.</i> Психологічні особливості прояву почуття гумору в міжособистісному спілкуванні підлітків.....	111
5. <i>Козутовська О. І., Шпортун О. М.</i> Психологічні особливості формування адиктивної поведінки.....	114
6. <i>Кравчук Т. М.</i> Психокорекційна допомога підліткам, батьки яких розлучилися.....	120
7. <i>Коломійчук Л.</i> Психологічна корекція ускладненого спілкування дітей молодшого шкільного віку.....	123
8. <i>Криклива П. М.</i> Вплив порядку народжуваності на особистісні властивості сіблінгів.....	126
9. <i>Кузик М. О., Кузик В. П.</i> Реклама як засіб психологічного впливу....	130
10. <i>Кравчук Л. В.</i> Синдром «професійного вигорання» персоналу в організації та його профілактика.....	132
11. <i>Кузьменко Ю. В., Кузьменко В. М.</i> Аналіз ймовірнісних аспектів прогнозування майбутнього як умова попередження конфліктів в сучасних соціокультурних умовах.....	135
12. <i>Кузьменко Ю. В., Собко Г. П.</i> Використання концепцій анімалотерапії для удосконалення професійної компетентності практичного психолога.....	140
13. <i>Маляр О. І.</i> Аналіз формування та розвиток довільності емоційної регуляції дітей як компонент психічного здоров'я.....	143
14. <i>Матохнюк Л. О., Корчак О. І.</i> Психологічні особливості мовленевого розвитку у дітей дошкільного віку.....	145
15. <i>Моїсєєнко К. О.</i> Аналіз ціннісних аспектів розвитку особистісного потенціалу як смислоутворюючих інтенцій, спрямованих на збереження психологічного і духовного здоров'я.....	150
16. <i>Педоренко В. М.</i> Аналіз феномену духовності в контексті збереження психічного і фізичного здоров'я особистості.....	152
17. <i>Помиткін Е. О.</i> Методологічні та методичні засади підготовки педагогів до розвитку духовного потенціалу учня.....	154
18. <i>Потоцька І. С., Клименко Д. Ю.</i> Суїцидальна поведінка наркозалежних особистостей.....	158

19. Рибак І. В. Соціально-психологічні умови розвитку почуття власної гідності особистості.....	159
20. Романюк В. Л., Гамарнюк О. В. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	162
21. Синько Л. І. Особливості сформованості соціальної компетентності в дітей підліткового віку.....	165
22. Сушак А. О. Стресостійкість як структурно-динамічна властивість особистості.....	169
23. Пилявець Н. І. Психологічні аспекти професійного становлення дефектолога.....	173
24. Подшивалкіна В. І. Постнекласичні виміри індивідуальності та здоров'я людини.....	177
25. Томчук М. І., Кузьменко Ю. В. Врахування при профвідборі професійної компетентності особистості.....	179
26. Томчук М. І., Томчук С. М. Психологічна готовність особистості з особливими потребами до збереження власного здоров'я.....	185
27. Уваркіна К. М., Уваркіна О. В. Проблеми психології здоров'я в освіті.....	188
Додаток № 1. Опис конференції.....	190
Додаток № 2. Проблематика конференції.....	191
Додаток № 3. Установи та організації – учасники і співорганізатори конференції	193